



UCHWAŁA Nr.....

RADY POWIATU GLIWICKIEGO

z dnia.....r.

w sprawie przyjęcia do realizacji 3-letniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gliwickim na lata 2018-2020.

Na podstawie art. 12 pkt. 11 w związku z art. 4 ust. 1 pkt 3, 3a i 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1868) oraz art. 180 pkt 1, art. 182 ust. 6 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 697 z późn. zm.)

Rada Powiatu Gliwickiego uchwala, co następuje:

§1. Przyjąć do realizacji 3-letni Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gliwickim na lata 2018-2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierzyć Zarządowi Powiatu Gliwickiego.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

STAROSTA GLIWICKI

Waldemar Domłek

WICESTAROSTA GLIWICKI

Ewa Jurczyga

KIEROWNIK
Zespołu ds. Pieczy Zastępczej
mgr Olga Bodańska

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Gliwicach
DYREKTOR
mgr Barbara Terlecka-Kubicus

RADCA PRAWNY
Łukasz Tworek
(Kt 3292)

NACZELNIK
WYDZIAŁU ZDROWIA
I POMOCY SPOŁECZNEJ
mgr Agnieszka Gliklich

Uzasadnienie:

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 3, 3a i 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1868), Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym szczególnie w zakresie: pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz polityki prorodzinnej.

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 697 z późn. zm.) do zadań własnych Powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach jako wyznaczony przez Starostę Gliwickiego organizator rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Gliwickim wnioskuje o przyjęcie Programu, co umożliwi realizacji określonego w ustawie zadania.

STAROSTA GLIWICKI

Waldemar Dornbek

WICESTAROSTA GLIWICKI

Ewa Jurczyga

KIEROWNIK
Zespołu ds. Pieczy Zastępczej

mgr Olga Bociańska

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Gliwicach

DYREKTOR

mgr Barbara Tenecka-Kubicjus

RADCA PRAWNY

Łukasz Tworek
(Kt 3292)



PCPR
POWIATOWE CENTRUM
POMOCY RODZINIE GLIWICE

3-LETNI POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ w POWIECIE GLIWICKIM NA LATA 2018-2020

Opracował: zespół pracowników PCPR w Gliwicach

Gliwice 2018

Wstęp.....	3
I. Charakterystyka i analiza pieczy zastępczej w Powiecie Gliwickim w latach 2015-2017.....	4
1.1. Podstawy prawne.....	4
1.2. Rodzinna pieczy zastępcza w Powiecie Gliwickim.....	5
1.3. Instytucjonalna pieczy zastępcza w Powiecie Gliwickim.....	7
1.4. Pomoc dla osób usamodzielnianych.....	10
1.5. Analiza SWOT obszaru wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w Powiecie Gliwickim.....	12
II. Podsumowanie realizacji 3-letniego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gliwickim w latach 2015-2017.....	13
2.1. Ocena realizacji celu głównego i celów szczegółowych.....	13
2.1.1. Cel szczegółowy nr 1.....	13
2.1.2. Cel szczegółowy nr 2.....	17
2.1.3. Cel szczegółowy nr 3.....	20
2.1.4. Cel szczegółowy nr 4.....	23
2.2. Wnioski.....	29
III. Prognozowanie 3-letnich działań w zakresie pieczy zastępczej w Powiecie Gliwickim.....	30
IV. Cele 3-letniego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gliwickim na lata 2018-2020.....	31
4.1. Cel główny i cele szczegółowe.....	31
4.1.1. Cel szczegółowy nr 1.....	31
4.1.2. Cel szczegółowy nr 2.....	31
4.1.3. Cel szczegółowy nr 3.....	32
4.1.4. Cel szczegółowy nr 4.....	32
V. Harmonogram działań.....	33
5.1. Cele szczegółowe, terminy, podmioty realizujące i współpracujące w realizacji celów, źródła finansowania.....	33
5.2. Roczne limity zawodowych rodzin zastępczych w Powiecie Gliwickim.....	36
5.3. Prognoza ustanawiania nowych rodzin zastępczych w Powiecie Gliwickim.....	36
5.4. Prognoza prowadzenia rodzinnych domów dziecka w Powiecie Gliwickim.....	36
VI. Planowany Budżet Programu.....	37
VII. Ewaluacja i monitoring Programu.....	38

Wstęp.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa ten obowiązek oraz definiuje organizację rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej dla dzieci całkowicie pozbawionych wsparcia ze strony rodziny naturalnej.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.) do zadań powiatu należy wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej. Natomiast zgodnie z art. 180 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 poz. 697 z późn. zm) powiat ma obowiązek opracować i realizować 3-letni program dotyczący rozwoju pieczy zastępczej, zawierający między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Na mocy Uchwały Zarządu Powiatu Gliwickiego Nr 342/16 z dnia 10 maja 2016 r. zmienionej Uchwałą Nr 554/2017 z dnia 7 marca 2017 r. w Powiecie Gliwickim funkcjonował „3-letni Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gliwickim na lata 2015-2017”, za realizację, którego odpowiedzialne było Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach.

Celem głównym Programu było zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki i wychowania przez rodziców, poprzez organizowanie i prowadzenie pieczy zastępczej w powiecie gliwickim, tak, aby zapewnić opiekę, wychowanie i wsparcie zgodnie z potrzebami.

Cel ten został w całości osiągnięty, a zdobyte doświadczenie ubiegłych lat w zakresie rozwoju pieczy zastępczej posłużyło do sporządzenia niniejszego dokumentu.

W pierwszej i drugiej jego części dokonana została analiza, ocena i podsumowanie realizacji 3-letniego programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Gliwickim obowiązującego w latach 2015-2017, którą opracowano zgodnie ze wskaźnikami i miernikami przypisanymi do każdego celu szczegółowego.

W trzeciej i czwartej części określone zostały prognozy i cele szczegółowe Programu na lata 2018-2020.

Piąta część zawiera harmonogram zaplanowanych celów szczegółowych ze wskazaniem na podmioty odpowiedzialne za realizację Programu.

Szósta część Programu zawiera plan finansowy realizacji Programu w omawianym okresie, ze szczegółowym wykazem wydatków na pieczę zastępczą w 2018 r.

Natomiast ostatnia część określa sposób ewaluacji Programu w kolejnych latach.

I. Charakterystyka i analiza pieczy zastępczej w Powiecie Gliwickim w latach 2015-2017

1.1. Podstawy prawne

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zmieniła zasady organizowania rodzinnej pieczy zastępczej. Wcześniejsze rozwiązania prawne nie zapewniały pożądanych rezultatów w zakresie organizacji opieki nad dzieckiem i rodziną. Wynikiem tego był wzrost liczby dzieci umieszczonych poza rodziną naturalną. Jak wiadomo najlepszym środowiskiem dla rozwoju dziecka jest jego sprawnie funkcjonująca rodzina. W związku z powyższym, odebranie dziecka rodzinie, zwłaszcza długotrwale lub stałe, powinno być ostatecznym rozwiązaniem. Do tego czasu system powinien oferować instrumenty pomocy rodzinie, jeżeli ma ona trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji. Jedynie w sytuacji, gdy powyższe działania nie przynoszą efektów, dopuszcza się odseparowanie małoletniego od rodziców. Zgodnie z obowiązującym prawem, instytucjami odpowiedzialnymi za wcielenie w życie idei pomocy całej rodzinie, a zatem jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego wykonujące zadania z tego zakresu, tj.: placówki wsparcia dziennego, organizator rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zadania związane z organizacją systemu pomocy dziecku i rodzinie ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przypisuje wszystkim szczeblom samorządu terytorialnego, jako zadania własne lub zlecone z zakresu administracji rządowej. Ponadto przewiduje możliwość zlecenia przez samorządy realizacji określonych zadań organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność w zakresie wspierania rodziny, pieczy zastępczej lub pomocy społecznej oraz osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym działającym na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego Rzeczypospolitej Polskiej, stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej lub pomocy społecznej.

Schemat 1. Podział kluczowych zadań związanych z organizacją systemu pomocy dziecku i rodzinie wg. szczebli samorządu terytorialnego.

Gmina	• Profilaktyka kryzysu i wspieranie rodzin (asystenci rodziny, placówki wsparcia dziennego, inne instytucje wspierające rodzinę).
Powiat	• Interwencja. Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza (rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze).
Województwo	• Adopcja, instytucjonalna piecza zastępcza (ośrodki adopcyjne, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne).

Źródło: Wojewódzki program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w województwie śląskim na lata 2016-2020.

1.2. Rodzinna pieczy zastępcza w Powiecie Gliwickim

Rodzinna pieczy zastępcza to zespół osób, instytucji oraz działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności ich sprawowania przez rodziców. Jej organizatorem jest powiat. Do zadań pieczy zastępczej należy praca z rodziną naturalną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe, dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku takiej możliwości, opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie:

- a) orzeczenia sądu,
- b) w przypadku, gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję/Straż miejską,
- c) na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w *art. 12a z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*,
- d) w przypadku pilnej konieczności na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Ponadto *ustawa z dnia 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy* w art. 112³ wprowadziła zapis, który stanowi, iż umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić, gdy uprzednio stosowane inne środki przewidziane w art. 109 § 2 pkt 1-4 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz formy pomocy rodzicom dziecka, o których mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nie doprowadziły do usunięcia stanu zagrożenia dobra dziecka chyba, że konieczność niezwłocznego zapewnienia dziecku pieczy zastępczej wynika z poważnego zagrożenia dobra dziecka, w szczególności zagrożenia jego życia lub zdrowia. Ponadto w art. 122³ § 2 *ustawy z dnia 25 lutego 1954 r. kodeks rodzinny i opiekuńczy* wprowadzono zapis, iż zabezpieczenie dziecka w pieczy zastępczej wbrew woli rodziców wyłącznie z powodu ubóstwa nie jest dopuszczalne. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka następuje po uzyskaniu zgody, odpowiednio rodziców zastępczych albo prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Rodzina zastępcza to oparta na modelu wychowania rodzinnego forma pieczy zastępczej dla dzieci i młodzieży pozbawionych trwale lub czasowo opieki rodziców biologicznych, która w wypełnianiu swoich funkcji kieruje się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw. Zapewnia dziecku warunki do rozwoju i wychowania odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju, w tym: odpowiednie warunki bytowe, możliwości rozwoju fizycznego i społecznego, możliwości zaspokajania indywidualnych potrzeb dziecka, możliwości właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, odpowiednie warunki do odpoczynku i organizacji czasu wolnego.

Celem rodzinnej pieczy zastępczej jest przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania i podtrzymywania bliskich oraz społecznie akceptowanych kontaktów zarówno z rodziną jak i rówieśnikami, zdobywanie umiejętności społecznych. Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do pełnoletności, (lub do 25 roku życia, w przypadku spełnienia warunków, o których mowa w *art. 37 Ustawy*), albo też w wyniku zmiany sytuacji prawnej (przywrócenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej) powrócenia do rodziny biologicznej lub zostać przysposobione.

Rodzina zastępcza oraz rodzinny dom dziecka powinni zapewnić dziecku całodobową opiekę i wychowanie. Traktować małoletniego w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej, zapewniają dostęp do świadczeń zdrowotnych, pomocy specjalistycznej (logopedycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej), umożliwiają kształcenie, rozwój uzdolnień i zainteresowań, zapewniają ochronę przed bezprawną ingerencją w jego życie prywatne, a także zaspokajają jego potrzeby emocjonalne (w tym, jeżeli Sąd nie postanowi inaczej, poprzez zapewnienie kontaktu z rodziną), bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne. W realizowaniu tych zadań rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka współpracują z ośrodkiem adopcyjnym, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (niezawodowej, zawodowej) lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka powinni posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub prowadzonego przez ośrodek adopcyjny, przy czym w przypadku rodzin zastępczych zawodowych oraz osób prowadzących rodzinny dom dziecka szkolenia te mają formę rozszerzoną.

Rysunek 1. Model rodzinnej pieczy zastępczej oparty na ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.



Źródło: Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Charakterystyka ilościowa rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Gliwickim w latach 2015-2017 została przedstawiona w poniższych tabelach.

Tabela 1. Wykaz ilościowy rodzinnych form pieczy zastępczej w Powiecie Gliwickim w latach 2015-2017.

Rodzaje rodzinnej pieczy zastępczej	Lata		
	2015	2016	2017
Spokrewnione	79	85	81
Niezawodowe	41	39	41
Zawodowe, w tym wielodzietne	2	2	2
Zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	2	3	2
Zawodowe specjalistyczne	0	1	1
Rodzinne domy dziecka	3	3	4
Ogółem	127	134	131

Źródło: Dane PCPR w Gliwicach (stan na dzień 31 grudnia wg sprawozdania GUS).

Tabela 2. Wykaz ilościowy dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej w Powiecie Gliwickim w latach 2015-2017.

Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej	Lata		
	2015	2016	2017
Spokrewnione	109	118	111
Niezawodowe	50	51	51
Zawodowe, w tym wielodzietne	6	8	8
Zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	9	12	7
Zawodowe specjalistyczne	0	2	2
Rodzinne domy dziecka	20	20	20
Dzieci z Powiatu Gliwickiego umieszczone poza powiatem	41	37	26
Ogółem	235	248	225

Źródło: Dane PCPR w Gliwicach (stan na dzień 31 grudnia danego roku wg sprawozdania GUS).

Rodziny zastępcze odgrywają szczególną rolę w systemie pieczy zastępczej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach dąży do zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim dzieciom pozbawionym opieki ze strony naturalnego środowiska rodzinnego, tworząc system pieczy zastępczej. Działania Centrum kierowane są na indywidualne wspomaganie rozwoju każdego dziecka poprzez tworzenie środowisk zastępczych. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej nie tylko nadzoruje, ale również wspiera rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka poprzez poradnictwo specjalistyczne: pedagogiczne, psychologiczne i prawne. Dąży tym samym do usprawnienia funkcjonowania środowiska zastępczego.

Z powyższego zestawienia wynika, iż największy udział w strukturze rodzin zastępczych w Powiecie Gliwickim miały rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, a następnie niezawodowe. W tychże również wychowywało się najwięcej dzieci – odpowiednio 109 w 2015 r., 118 w 2016 r. i 111 w 2017 r. oraz w niezawodowych średnio 50 dzieci. Najmniejszy udział przypadł rodzinom zastępczym zawodowym, w których wychowywało się średnio 18 dzieci.

1.3. Instytucjonalna piecza zastępcza w Powiecie Gliwickim.

Dzieci pochodzące z Powiatu Gliwickiego, pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej, po wyczerpaniu możliwości znalezienia rodzinnego środowiska zastępczego, umieszczane są w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

1. Zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
2. Realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
3. Umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej;
4. Podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
5. Zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
6. Obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
7. Zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

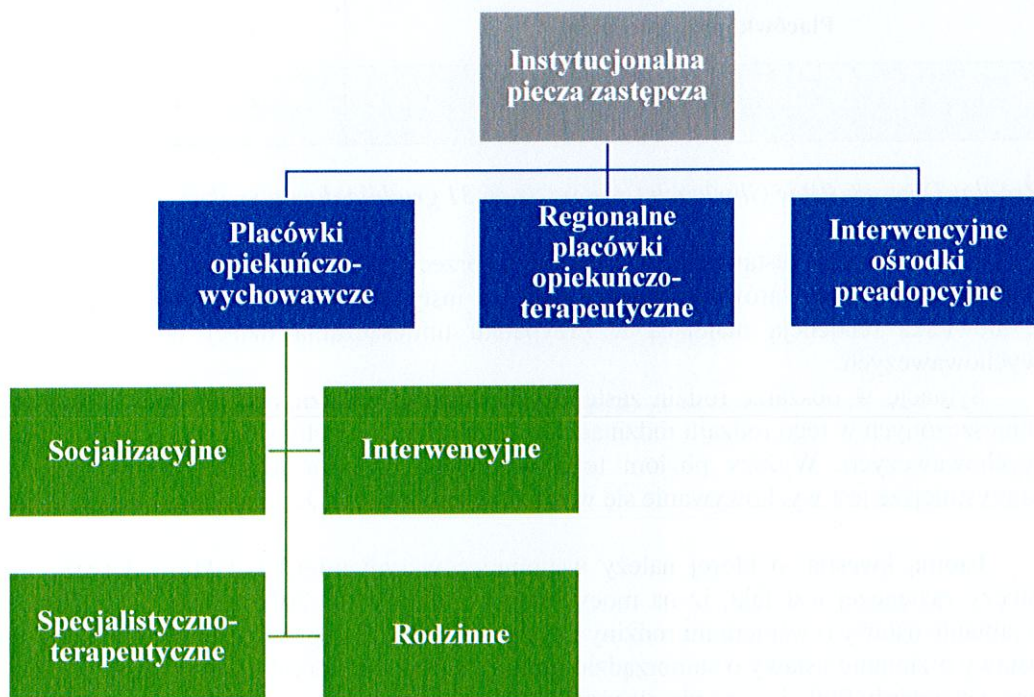
Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w formie:

1. Placówki opiekuńczo-wychowawczej;
2. Regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
3. Interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza jest prowadzona, jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu:

1. Socjalizacyjnego;
2. Interwencyjnego;
3. Specjalistyczno-terapeutycznego;
4. Rodzinnego.

Rysunek 2. Model instytucjonalnej pieczy zastępczej oparty na ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.



Źródło: Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na terenie Powiatu Gliwickiego funkcjonują dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze:

- Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego w Paczynie dla 8 dzieci.
- Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego w Knurowie dla 14 dzieci (realizująca zadanie na zlecenie Powiatu Gliwickiego).

W latach 2015-2017 większość dzieci kierowana była do placówek opiekuńczo-wychowawczych z terenu Powiatu Gliwickiego, jednakże w szczególnych przypadkach (głównie z powodu braku miejsc na naszym terenie) część dzieci trafiła do placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie innych powiatów.

Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci zabezpieczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej w okresie 3 ostatnich lat. Należy dodać, że wszystkie umieszczone w placówkach dzieci były powyżej 10 roku życia.

Tabela 3. Liczba dzieci z Powiatu Gliwickiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2015-2017.

Instytucjonalna piecza zastępcza	Lata		
	2015	2016	2017
Rodzinny Dom dla Dzieci w Paczynie	8	8	6
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Knurowie	14	14	13
Placówki poza powiatem	23	34	29
Ogółem	45	56	48

Źródło: Dane PCPR w Gliwicach (stan na dzień 31 grudnia danego roku).

Z powyższego zestawienia wynika, że w przeciągu ostatnich 3 lat proces umieszczania dzieci w pieczy zastępczej, zarówno rodzinnej, jak i w instytucjonalnej pozostawał na podobnym poziomie, z niewielką tendencją malejącą w przypadku umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Sytuację w obszarze rodzin zastępczych ilustruje wskaźnik stanowiący stosunek liczby dzieci umieszczonych w tego rodzaju rodzinach do liczby dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Wyższy poziom tego wskaźnika oznacza lepszą sytuację dzieci, dla których korzystniejsze jest wychowywanie się w rodzinie zastępczej niż w instytucjonalnej formie pieczy.

Istotną kwestią, o której należy wspomnieć w tym miejscu, i która dotyczy instytucjonalnej pieczy zastępczej jest fakt, iż na mocy ustawy z dnia 05.09.2016 r. (Dz. U. z 2016 r., poz. 1583) o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw, wyznaczone zostały nowe standardy funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Zgodnie z treścią art. 106 ust. 2a) ustawy z dnia 09.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 697 z późn. zm.) nadanym przez ustawę zmieniającą, placówka opiekuńczo-wychowawcza nie może się mieścić na jednej nieruchomości gruntowej ani w jednym budynku z izbami wytrzeźwień lub z zapewniającymi całodobową opiekę:

- 1) innymi jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 2) jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej;
- 3) młodzieżowymi ośrodkami wychowawczymi;
- 4) młodzieżowymi ośrodkami socjoterapii;
- 5) specjalnymi ośrodkami wychowawczymi;
- 6) specjalistycznymi ośrodkami wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie lub ośrodkami wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 7) jednostkami organizacyjnymi wymiaru sprawiedliwości;
- 8) hospicjami;
- 9) zakładami opiekuńczo-lecznymi;
- 10) zakładami pielęgnacyjno-opiekuńczymi;
- 11) zakładami rehabilitacji leczniczej.

Obecnie funkcjonująca w Knurowie Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza, prowadzona przez Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek M.B. Uzdrawienie Chorych na podstawie Umowy na zadania z zakresu wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej zawartej od dnia 31.03.2015 r. do dnia 31.03.2020 r., nie spełnia nowych standardów ponieważ znajduje się w tym samym budynku, w którym prowadzona jest również inna działalność w postaci DPS, ŚDS i Warsztatów Terapii Zajęciowej.

Zgodnie z nowymi przepisami w aktualnej formie Placówka ta może być prowadzona jedynie do dnia 31.12.2019 r.

W przypadku, gdy Placówka nie będzie w stanie działać zgodnie z obowiązującym prawem lub w przypadku stwierdzenia braku wystarczającego zaawansowania działań dostosowawczych konieczne będzie rozwiązanie powyższej Umowy z Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek M. B. Uzdrawienie Chorych w Kurowie i ogłoszenie nowego postępowania konkursowego umożliwiającego przystąpienie do niego innym podmiotom, dającym gwarancję prawidłowej realizacji ww. zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

1.4. Pomoc dla osób usamodzielnianych

Zgodnie z art. 140 Ustawy z dnia 09.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 697 z późn. zm.) osobie, która po osiągnięciu pełnoletności opuszcza pieczę zastępczą (rodzinę zastępczą, rodzinnym dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą bądź regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną) przysługuje pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie, o ile jej umieszczenie w pieczy nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu. Udziela się jej również pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia, a także zapewnienia pomocy prawnej i psychologicznej. Pomoc mogą uzyskać również osoby, których pobyt w rodzinnej pieczy zastępczej ustał ze względu na śmierć osób tworzących rodzinę zastępczą lub prowadzących rodzinny dom dziecka, w okresie 6 miesięcy przed ukończeniem przez nie 18 roku życia. Pomoc, o której mowa powyżej nie przysługuje, jeżeli osoba usamodzielniana przebywała w domu pomocy społecznej bądź też placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym lub przewlekle chorym, a także, gdy otrzymuje ona już pomoc dla osób usamodzielnianych w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej.

Pomoc dla osoby usamodzielnianej jest udzielana lub przyznawana na jej wniosek. Jej przyznanie lub odmowa następuje w drodze decyzji.

Warunkiem uzyskania pomocy na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie jest osiąganie miesięcznego dochodu nieprzekraczającego 1 200,00 zł, jednakże w uzasadnionych przypadkach (sytuacja mieszkaniowa, dochodowa, majątkowa lub osobista) pomoc może być również przyznana osobom, których dochód jest wyższy.

Osoba usamodzielniana chcąc uzyskać pomoc na kontynuowanie nauki i na usamodzielnieniu oprócz złożenia wniosku musi również posiadać zatwierdzony Indywidualny Program Usamodzielnienia określający w szczególności zakres jej współdziałania z opiekunem usamodzielnienia oraz uzyskiwania przez nią wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez nią zatrudnienia.

Wychowanek pieczy zastępczej, co najmniej rok przed osiągnięciem pełnoletności wskazuje osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia. Wskazany opiekun musi wyrazić zgodę na piśmie, natomiast dyrektor właściwego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie musi zaakceptować ten wybór.

Indywidualny Program Usamodzielnienia jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wraz z opiekunem usamodzielnienia, co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności. Musi on zostać zatwierdzony przez kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie. Zmiany w Indywidualnym Programie Usamodzielnienia mogą być dokonywane w przypadku zmiany sytuacji życiowej osoby usamodzielnianej. Po zakończeniu jego realizacji osoba usamodzielniana wspólnie z opiekunem usamodzielnienia oraz kierownikiem PCPR dokonuje oceny końcowej procesu usamodzielnienia.

Tabela 4. Liczba usamodzielnianych wychowanków ogółem, którzy otrzymali w 2015-2017 r. świadczenia z PCPR w Gliwicach:

W 2015 r.				
Rodzaj pieczy zastępczej	Wszystkie świadczenia	Pomoc na kontynuowanie nauki	Pomoc na usamodzielnienie	Pomoc na zagospodarowanie
Wychowankowie rodzin zastępczych	42	40	10	5
Wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych	19	17	4	1
Wychowankowie młodzieżowych ośrodków wychowawczych	0	0	0	0
Ogółem	61	57	14	6

W 2016 r.				
Rodzaj pieczy zastępczej	Wszystkie świadczenia	Pomoc na kontynuowanie nauki	Pomoc na usamodzielnienie	Pomoc na zagospodarowanie
Wychowankowie rodzin zastępczych	37	37	13	11
Wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych	17	17	5	3
Wychowankowie młodzieżowych ośrodków wychowawczych	4	3	0	1
Ogółem	58	57	18	15

W 2017 r.				
Rodzaj pieczy zastępczej	Wszystkie świadczenia	Pomoc na kontynuowanie nauki	Pomoc na usamodzielnienie	Pomoc na zagospodarowanie
Wychowankowie rodzin zastępczych	37	36	2	3
Wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych	19	17	3	3
Wychowankowie młodzieżowych ośrodków wychowawczych	1	1	0	0
Ogółem	57	54	5	6

Źródło: Dane z PCPR w Gliwicach

1.5. Analiza SWOT obszaru wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w Powiecie Gliwickim.

Mocne strony	Słabe strony
- wysoki potencjał organizacji pozarządowych działających w imieniu i na rzecz rodzin; - wykwalifikowana i doświadczona kadra instytucji wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej nastawiona na rozwój; - indywidualizacja pracy koordynatorów – sposób pracy dostosowany do potrzeb rodziny; - współdziałanie instytucji z różnych obszarów i ich przedstawicieli w odniesieniu do problematyki pieczy zastępczej; - bogate zaplecze merytoryczne instytucji wspierania rodziny i pieczy zastępczej w zakresie propagowania wiedzy i diagnostyki różnego rodzaju dysfunkcji rozwojowych.	- wysoka rotacja pracowników zatrudnionych w instytucjach rodzinnej pieczy zastępczej; - niewystarczająca liczba rodzin zastępczych zawodowych, szczególnie rodzin zawodowych specjalistycznych oraz wykonujących zadania pogotowia rodzinnego; - długotrwałe procesy regulowania sytuacji prawnej dziecka.
Szanse	Zagrożenia
- możliwość korzystania z doświadczenia już zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej; - zwiększenie liczby pogotowia rodzinnych; - lokalna polityka ukierunkowana na rozwój pieczy zastępczej oraz promocja działań zmierzających do rozwoju usług związanych z realizacją <i>ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej</i>; - wzmocnienie wsparcia dla rodzin zawodowych specjalistycznych; - budowanie systemu pieczy zastępczej opartego na rodzinach zastępczych; - przeprowadzenie kampanii promujących rodzicielstwo zastępcze o szerokim zasięgu; - profesjonalna diagnoza dotycząca rozeznania właściwej motywacji kandydatów na rodziny zastępcze; - budowanie długofalowej polityki pozyskiwania rodzin zastępczych, towarzyszenie w utrzymaniu motywacji, budowanie efektywnego systemu wsparcia; - rozwój form wsparcia dla rodzin zastępczych z uwzględnieniem problematyki więzi; - duża świadomość korzyści oraz motywacja wśród pracowników systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej do kształcenia i podnoszenia kwalifikacji zawodowych.	- trudności z umieszczaniem w rodzinnej pieczy zastępczej małych dzieci ze względu na niewielką liczbę miejsc w tych formach pieczy; - koncentracja mediów na negatywnych aspektach funkcjonowania niektórych rodzin zastępczych wpływająca na nieprzyjazny wizerunek rodzicielstwa zastępczego; - przedłużające się postępowania sądowe w sprawach dotyczących małych dzieci; - niejednolite standardy pracy w gminach w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; - niska efektywność pracy z rodziną biologiczną skutkująca niewielką liczbą dzieci powracających do rodzin biologicznych; - brak stabilizacji zatrudnienia koordynatorów pieczy zastępczej wynikający z faktu zatrudniania ww. pracowników w ramach projektów finansowanych ze środków krajowych lub unijnych; - niski poziom gotowości rodziców zastępczych do wygaszania swojej funkcji i zaakceptowania możliwości powrotu dziecka pod opiekę rodziców biologicznych.

II. Podsumowanie realizacji 3-letniego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gliwickim na lata 2015-2017.

Jak wspomniano na wstępie niniejszego dokumentu, zgodnie z art. 180 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 poz. 697 z późn. zm.) powiat ma obowiązek opracować i realizować 3-letni program dotyczący rozwoju pieczy zastępczej, zawierający między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Na mocy Uchwały Zarządu Powiatu Gliwickiego Nr 342/16 z dnia 10 maja 2016 r. zmienionej Uchwałą Nr 554/2017 z dnia 07 marca 2017 r. w Powiecie Gliwickim funkcjonował „3-letni Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gliwickim na lata 2015-2017”, za realizację którego odpowiedzialne było Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach.

2.1. Ocena realizacji celu głównego i celów szczegółowych.

Celem głównym Programu w latach 2015-2017 było zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki i wychowania przez rodziców, poprzez organizowanie i prowadzenie pieczy zastępczej w powiecie gliwickim, tak, aby zapewnić opiekę, wychowanie i wsparcie zgodnie z potrzebami. Cel główny został zrealizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

2.1.1. Cel szczegółowy nr 1.

Zakładał rozwój infrastruktury i zasobów ludzkich na rzecz pieczy zastępczej.

W okresie od 2015 r. do 2017 r. rozwój infrastruktury oraz zasobów ludzkich na rzecz pieczy zastępczej przebiegał prawidłowo. Poza Zespołem ds. pieczy zastępczej, wsparcie dla rodzin zajmujących się pieczą zastępczą świadczył również Zespół Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej, w którym pracują psycholodzy i prawnik. W celu realizacji ww. celu szczegółowego, zaproponowano następujące działania:

1. Przygotowanie bazy do pracy Zespołu ds. pieczy zastępczej.

Zespół ds. pieczy zastępczej w latach 2015-2017 miał do dyspozycji 2 gabinety, wyposażone w sprzęt biurowy i komputerowy niezbędny do pracy dla 7 osób. W gabinetach odbywały się również spotkania dzieci z rodzin zastępczych z rodzinami biologicznymi.

Po wprowadzeniu zmian do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nastąpiła we wrześniu 2014 r., konieczne okazało się rozbudowanie bazy do pracy Zespołu ze względu na konieczność zatrudnienia dodatkowych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz specjalistów. Zgodnie z art. 77 ust. 4 ww. ustawy, od stycznia 2015 r. pod opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej może znajdować się tylko 15 rodzin zastępczych. Pozostałe rodziny należy objąć wsparciem pracowników Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

2. Zatrudnienie kadry do pracy w Zespole ds. pieczy zastępczej.

Zespół ds. pieczy zastępczej w latach 2015-2017 składał się z:

Zespół ds. pieczy zastępczej w 2015 r.	Zespół ds. pieczy zastępczej w 2016 r.	Zespół ds. pieczy zastępczej w 2017 r.
- Kierownik Zespołu; - Specjalista pracy socjalnej; - Pedagog; - 4 Koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	- Kierownik Zespołu; - Starszy specjalista pracy z rodziną – Pedagog; - Specjalista pracy z rodziną; - 2 Pracowników socjalnych; - 2 Koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	- Kierownik Zespołu; - Starszy specjalista pracy z rodziną – Pedagog; - Specjalista pracy z rodziną; - 2 Pracowników socjalnych. - 2 Koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej; - 1 młodszy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej.

Źródło: Dane PCPR w Gliwicach.

3. Doskonalenie zawodowe kadry pieczy zastępczej.

Tabela 5. Udział pracowników Zespołu ds. pieczy zastępczej w szkoleniach i konferencjach w latach 2015-2017 mających na celu doskonalenie zawodowe:

Pracownicy	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Kierownik	- Światowe dni wiedzy o autyzmie – „Razem dla autyzmu” – konferencja – Knurów - Jak rozpatrywać skargi i wnioski w ogólnym postępowaniu administracyjnym – Knurów - FAS w perspektywie psychosomatycznej – konferencja – Łędziny - Adopcja drogą do prawdziwej miłości – konferencja – Wodzisław Śląski	„Rewitalizacja – kultura – innowacje” – konferencja – Katowice - Konferencja Polityków Społecznych - Warszawa	- Konferencja na temat uwarunkowania rozwoju rodzinnych form PZ – Kędzierzyn Koźle - Szkolenie dotyczące zlecenia zadań publicznych organizacji pozarządowych oraz rady działalności pożytku publicznego - Katowice - Konferencja „Mocni Razem” – Racibórz - Spotkanie informacyjne dla asystentów rodzin i koordynatorów Rodzinnej pieczy zastępczej – Katowice - Ochrona danych osobowych w kontekście ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – Katowice - Cyberbezpieczeństwo – jak skutecznie chronić siebie i instytucję przed cyberzagrożeniami - Seminarium „Praca z dziećmi i młodzieżą po doświadczeniach traumy” – Katowice „Z pozycji ofiary do pozycji ocalonego – praca z dzieckiem po doświadczeniu przemocy seksualnej”- warsztaty - Katowice
Specjalista Pracy z Rodziną - Pedagog		Nadzór i kontrola pieczy zastępczej na poziomie samorządowym – Katowice	
Specjalista Pracy z Rodziną		Konferencja w ramach „Tygodnia Pomocy Ofiarom Przestępstw” – Gliwice	

3-letni Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gliwickim na lata 2018-2020

Pracownik socjalny		Przemoc w rodzinie z problemem alkoholowym – interwencja i pomoc z elementami bezpieczeństwa – Milówka	- Konferencja na temat uwarunkowań rozwoju rodzinnych form Pieczy Zastępczej – Kędzierzyn-Koźle - Młodzież z grup ryzyka – podejmowanie interwencji profilaktycznej w sytuacji używania narkotyków i Nowych Substancji Psychoaktywnych (MED2) – Katowice - Wsparcie ofiar handlu ludźmi – Warszawa
Pedagog	Przeciwdziałanie pomocy w rodzinie – Białobrzegi	„Case Management – idea, założenia, zastosowanie: - Katowice	
Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej	- Światowe dni wiedzy o autyzmie – Razem dla autyzmu – konferencja – Knurów - Odurzenie – nadużywanie przez młodzież leków bez recepty – konferencja – Katowice - Monitorowanie losów dziecka – seminarium – Katowice - Dziecko i rodzina w kryzysie – konferencja - Gliwice	„Inne nie znaczy gorsze” - Knurów	„Słuchajmy rodziców” – konferencja – Knurów „Praca z dziećmi i młodzieżą po doświadczeniach traumy” – seminarium – Katowice „Korektywne doświadczenia po traumie” – warsztaty – Katowice

Źródło: Dane PCPR w Gliwicach.

Tabela 6. Udział pracowników Zespołu ds. pieczy zastępczej w studiach podyplomowych bądź zaocznych w latach 2015-2017 mających na celu doskonalenie zawodowe:

Pracownicy	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Kierownik	-	-	-
Pracownik socjalny			
Pedagog	Studium terapii uzależnień		
Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej	Praca socjalna (Kolegium Pracowników Służb Społecznych)	Praca socjalna (Kolegium Pracowników Służb Społecznych)	Praca socjalna (Kolegium Pracowników Służb Społecznych) Psychoonkologia w praktyce klinicznej (Medyczne Centrum Kształcenia Podyplomowego)

Źródło: Dane PCPR w Gliwicach.

4. Współpraca z gminnymi ośrodkami pomocy społecznej, asystentami rodzinnymi, sądem, placówkami edukacyjnymi, specjalistycznymi oraz podstawowej opieki zdrowotnej.

Zespół ds. pieczy zastępczej w latach 2015-2017 ściśle współpracował z gminnymi ośrodkami pomocy społecznej, asystentami rodziny, sądem, placówkami edukacyjnymi, specjalistycznymi oraz podstawowej opieki zdrowotnej. Współpraca ta polegała na wymianie informacji, dotyczących sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz rodziców biologicznych tych dzieci.

Poza tym w omawianym okresie odbywały się również cykliczne spotkania z przedstawicielami OPS-ów z 8 gmin Powiatu Gliwickiego (w 2016 r. i w 2017 r.). Natomiast asystenci rodziny oraz pracownicy socjalni OPS-ów zapraszani byli do udziału w posiedzeniach zespołów ds. oceny sytuacji dziecka w pieczy zastępczej.

W tych latach prowadzona była również współpraca z gminnymi asystentami rodzin, bądź w przypadku ich braku z pracownikami socjalnymi ośrodków pomocy społecznej zajmującymi się rodzicami biologicznymi dzieci z Powiatu Gliwickiego umieszczonych w pieczy zastępczej.

Tabela 7. Liczba asystentów rodziny i pracowników socjalnych z gmin Powiatu Gliwickiego zajmujących się rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2015-2017.

Pracownicy OPS-ów zajmujący się rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Asystenci rodziny	1	9	11
Pracownicy socjalni*	8	9	14

Zródło: Dane z Ośrodków Pomocy Społecznej z Powiatu Gliwickiego.

*w przypadku braku asystentów rodziny

5. Zlecanie organizacjom pozarządowym zadań z zakresu pieczy zastępczej.

W latach 2015-2017 zgodnie z umową Nr WOK.0084-79/WZS/W/09 z dnia 31.03.2015 r., Caritas Archidiecezji Katowickiej Ośrodek M. B. Uzdrawienie Chorych w Knurowie prowadził dla Powiatu Gliwickiego całodobową Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą dla dzieci i młodzieży typu socjalizacyjnego (dla 14 dzieci).

6. Podnoszenie, jakości usług i warunków bytowych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W latach 2015-2017 w placówkach instytucjonalnej pieczy zastępczej znajdujących się na terenie Powiatu Gliwickiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach przeprowadziło następujące kontrole:

- **Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Knurowie:**

Kontrola Placówki przez PCPR w Gliwicach odbyła się zgodnie z Uchwałą Nr 129/2015 Zarządu Powiatu Gliwickiego z dnia 07.07.2015 r. i została przeprowadzona w dniu 14.10.2015 r. Celem kontroli było sprawdzenie realizacji zaleceń pokontrolnych określonych po kontroli, która miała miejsce w 2014 r., w szczególności konieczność prowadzenia dokumentacji dzieci: planu pomocy dziecku, karty pobytu dziecka oraz okresową ocenę zasadności pobytu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Kontrola została przeprowadzona również w zakresie przestrzegania przepisów Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22.12.2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej, tj. konieczność przestrzegania 40-godzinnego tygodniowego czasu pracy, przez wychowawców zatrudnionych w placówce, w tym: wykonywanie wszystkich powierzonych zadań;

W 2017 r. zaplanowano przeprowadzenie kontroli w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej zgodnie z zarządzeniem Nr 5 Dyrektora PCPR w Gliwicach, jednakże z przyczyn obiektywnych, tj. dużej ilości obowiązków zawodowych termin kontroli został wydłużony do końca II kwartału 2018 r.

W zakresie kontroli sprawdzone będzie:

- a) prowadzenie dokumentacji dzieci, w tym planu pomocy dziecku, karty pobytu dziecka oraz przeprowadzania okresowej oceny zasadności pobytu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej;
- b) organizacja pracy wychowawczej, w tym sposoby eliminowania niepożądanych zachowań wśród wychowanków;
- c) objęcie dzieci działaniami terapeutycznymi;
- d) sprawdzenie wykonania zaleceń pokontrolnych określonych w protokole z dnia 13.11.2015 r., po kontroli PCPR w Gliwicach, która miała miejsce w dniu 14.10.2015 r.

• **Rodzinny Dom dla Dzieci w Paczynie:**

W terminie od 07.11.2016 r. do 18.11.2016 r. została przeprowadzona kontrola problemowa w Placówce rodzinnej w Paczynie przez Starostwo Powiatowe w Gliwicach. W zaleceniach pokontrolnych uwzględniono m.in.:

- a) konieczność dokonywania poprawek na dokumentach poprzez skreślenie błędnej treści lub kwoty, z utrzymaniem czytelności skreślonych wyrażeń lub liczb, wpisanie treści poprawnej i daty poprawki oraz złożenie podpisu osoby do tego upoważnionej;
- b) konieczność podpisywania decyzji wypłat przez osoby upoważnionej;
- c) konieczność podpisywania rachunków do umów zleceń przez osoby upoważnione;
- d) konieczność zweryfikowania procedur rozliczania ryczałtu na opał;
- e) konieczność aktualizacji i dostosowania do potrzeb jednostki regulaminu wynagradzania pracowników zatrudnionych w Rodzinnym Domu dla Dzieci w Paczynie wraz z załącznikami;
- f) konieczność używania nazwy jednostki zgodnej z obowiązującym statutem;
- g) konieczność ujednolicenia zapisów dotyczących terminu wypłaty wynagrodzenia w Instrukcji obiegu, kontroli i archiwizowania dokumentów w Rodzinnym Domu dla Dziecka w Paczynie;
- h) konieczność w warunkach zatrudnienia wskazywać stanowisko pracy zgodnie z umową ;
- i) konieczność zamieszczania kopii pism informujących pracownika o przyznaniu nagrody w aktach osobowych;
- j) konieczność opatrywania znakiem sprawy tworzonych pism i upoważnień;
- k) konieczność dołączania kserokopii faktur lub innych dokumentów finansowych, potwierdzonych za zgodność z oryginałem przez osoby podpisujące sprawozdanie wraz z zestawieniem tych dokumentów do sprawozdania z ochrony środowiska;
- l) konieczność podpisywania sprawozdania z ochrony środowiska przez wszystkie wymagane osoby.

2.1.2. Cel szczegółowy nr 2:

Zakładał rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej w powiecie gliwickim.

Zgodnie z przedstawionymi poniżej informacjami, w latach 2015-2017 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach podjęło następujące działania przyczyniające się do realizacji powyższego celu:

1. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach promowało ideę rodzicielstwa zastępczego poprzez:

- a) uczestnictwo w czerwcu 2015 r. Kierownika Zespołu ds. Pieczy Zastępczej wspólnie z przedstawicielem zawodowej rodziny zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego oraz przedstawiciela organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w MOPR w Bytomiu w audycji radiowej w Radiu Katowice na zaproszenie redaktor Anny Dudzińskiej;
- b) zlecenie w 2016 r. nagranie filmu dokumentalnego na temat rodzicielstwa zastępczego, którego premiera miała miejsce na Konferencji „Rodzina z pasją”;
- c) zorganizowanie konferencji w czerwcu 2016 r. pt. „Rodzina z pasją” pod honorowym patronatem Starosty Gliwickiego. Konferencja została reklamowana na łamach pracy (Wiadomości Powiatu Gliwickiego, Gość Niedzielny, Nowiny Gliwickie) oraz telewizji TVT i radia (Radio Katowice, Radio CCM, Radio Em);
- d) uczestnictwo w czerwcu 2016 r. starszego specjalisty pracy z rodziną – pedagog wspólnie z przedstawicielami zawodowej rodziny zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego i rodzinnego domu dziecka w audycji radiowej w Radiu Em na zaproszenie redaktor Katarzyny Widery-Podsiadło;

- e) zlecenie w 2016 r. opracowania nowych ulotek i plakatów, które zostały wykorzystane w akcji promocyjnej podczas udziału pracowników PCPR w Gliwicach w piknikach rodzinnych oraz w ramach współpracy z parafiami rzymsko-katolickimi i protestanckimi z terenu powiatu gliwickiego i Gliwic;
- f) otrzymanie w czerwcu 2016 r. prestiżowego wyróżnienia Koalicji na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej;
- g) uczestnictwo pracowników PCPR w Gliwicach w wyjeździe integracyjnym w Międzybrodziu Żywieckim zorganizowanym przez Fundację „Nasz Dom Zastępczy” dla rodzi zajmujących się pieczą zastępczą w powiecie gliwickim;
- h) zlecenie w 2017 r. nagrania filmu dokumentalnego na temat rodzicielstwa zastępczego pt. „Rodzicielstwo zastępcze w opiniach dzieci”, którego premiera miała miejsce na Konferencji „Rodzina z korzeniami”;
- i) zorganizowanie konferencji w czerwcu 2017 r. pt. „Rodzina z korzeniami” pod honorowym patronatem Starosty Gliwickiego. Konferencja została reklamowana na łamach pracy (Wiadomości Powiatu Gliwickiego, Gość Niedzielny, Nowiny Gliwickie) oraz telewizji TVT i radia (Radio Katowice, Radio CCM, Radio Em);
- j) współpracę z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego, takimi jak:
 - Fundacja Rodzinnej Opieki Zastępczej „Nasz Dom Zastępczy” z Paczyny,
 - Stowarzyszenie Środowisk Osób Niepełnosprawnych, Ich Rodzin i Przyjaciół „JA TY MY” z Pyskowic,
 - Stowarzyszenie rodzin zastępczych „PRZYJAZNY DOM” z Krzyżanowic,
 - Stowarzyszenie rodzin zastępczych „DOBRA RODZINA” z Kędzierzyna-Koźla,
 - Stowarzyszenie „GNIAZDO” ze Świbia,
 - Śląski Oddział Terenowy Towarzystwa Rozwijania Aktywności Dzieci „Szansa” z Bytomia,
 - Fundacja Św. Rity z Gliwic,
 - Stowarzyszenie Na Rzecz Zdrowia Psychicznego Dzieci, Młodzieży i Ich Rodzin „DIADA” z Gliwic,
 - Stowarzyszenie „Arka Noego” z Gliwic.
- k) indywidualne spotkania i rozmowy z osobami zainteresowanymi kandydaturą na rodzinę zastępczą,
- l) prowadzenie strony internetowej,
- m) redagowanie artykułów prasowych autorstwa Zespołu ds. pieczy zastępczej, promujących rodzinną pieczę zastępczą w „**Wiadomościach Powiatu Gliwickiego**”;
 - „Pomaganie, pomaganie...” (Nr 95) 2015;
 - „W służbie dzieciom” (Nr 97) 2015;
 - „Zostań rodzicem zastępczym!” (Nr 104) 2015;
 - „Gdy własni rodzice zawiodą” (Nr 2(107) luty 2016);
 - „RODZICE ZASTĘPCZY – POZYTYWNI WOJOWNICY” (Nr 3 (108) marzec 2016);
 - „Zrozumieć nastolatka” (Nr 4 (109) kwiecień 2016);
 - „Aspekty psychologiczne rodzicielstwa (nie tylko) zastępczego” (Nr 5 (110) maj 2016);
 - „W krajowej czołówce” i „Rodziny z pasją” (Nr 6 i 7 (111-112) lipiec, sierpień 2016);
 - „Przypadek czy przeznaczenie” (Nr 11 (116) listopad 2016);
 - „Zastępcza – a jak własna” (Nr 5 (122) maj 2017);

2. Prowadzenie procesu diagnostyczno-konsultacyjno-kwalifikacyjnego kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

W latach 2015-2017 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach prowadziło procedurę wstępnej kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, która została przyjęta Zarządzeniem Dyrektora PCPR w Gliwicach nr 13/2013 z dnia 29 listopada 2013 r. i polegała na rozeznaniu sytuacji socjalno-bytowej kandydatów oraz ocenie predyspozycji i motywacji do podejmowanej przez nią funkcji. Po wstępnej weryfikacji, kandydaci do pełnienia funkcji niezawodowej i zawodowej rodziny zastępczej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka kierowani byli do Ośrodka współpracującego z PCPR w Gliwicach w zakresie szkoleń kandydatów do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej.

W latach 2015-2017 umowę w tym zakresie PCPR w Gliwicach zawarło z Ośrodkiem Adopcyjnym i Pieczy Zastępczej Towarzystwa Rozwijania Aktywności Dzieci „Szansa”. Po odbyciu całonocnego szkolenia, kandydaci otrzymywali stosowne zaświadczenie kwalifikacyjne.

Ponadto PCPR w Gliwicach opracowało i realizowało własny program szkolenia dla kandydatów do sprawowania funkcji spokrewnionej rodziny zastępczej, podczas którego psycholog, prawnik oraz pracownik socjalny lub pedagog PCPR w Gliwicach udzielali poradnictwa specjalistycznego i wsparcia dla ww. kandydatów.

W 2015 r. przeprowadzono szkolenia dla 9 rodzin zastępczych, a w 2017 r. przeprowadzono szkolenia dla 5 rodzin zastępczych. Ww. szkolenia mają na celu podnoszenie kwalifikacji rodzin zastępczych spokrewnionych. Szkolenie prowadzone było według scenariusza przygotowanego przez pracowników Centrum i odbyło się w Sali Zarządu Powiatu Gliwickiego w Starostwie Powiatowym w Gliwicach. Uczestnicy otrzymali wiedzę z zakresu ogólnego funkcjonowania rodzin zastępczych, problemów prawnych oraz psychologicznych aspektów opiekuńczo-wychowawczych.

3. Liczba pozyskanych kandydatów w latach 2015-2017.

Ilość kandydatów do rodzinnej pieczy zastępczej pozyskanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach w latach 2015-2017 przedstawia się następująco:

Tabela 8. Liczba kandydatów(osób) do rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2015-2017.

Liczba pozyskanych kandydatów	Rok kalendarzowy		
	2015 r.	2016 r.	2017 r.
	13	24	14

Źródło: Dane PCPR w Gliwicach.

Jak przedstawia powyższa tabela, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie najwyższą liczbę pozyskanych kandydatów chętnych do pełnia funkcji spokrewnionej, niezawodowej i zawodowej rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka odnotowano w 2016 r.

W latach 2015 r. i 2017 r. liczba kandydatów pozostawała na podobnym poziomie.

Tabela 9. Liczba kandydatów (osób) do rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2015-2017, którzy otrzymali stosowne kwalifikacje.

Liczba pozyskanych kandydatów (osób), którzy otrzymali kwalifikacje, w tym:	Rok kalendarzowy		
	2015 r.	2016 r.	2017 r.
do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej	6	8	7
do pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej	1	1	0
do prowadzenia rodzinnego domu dziecka	0	0	0
Ogółem	7	9	7

Źródło: Dane PCPR w Gliwicach.

4. Ustalenie rocznych limitów zawodowych rodzin zastępczych w Powiecie Gliwickim.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie. Na podstawie analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej, informacji gmin na temat zagrożeń w środowiskach rodzin biologicznych, uwzględniając realne możliwości finansowe powiatu, ustalono limit zawodowych rodzin zastępczych na lata 2015–2017.

Poniższa tabela przedstawia planowaną liczbę zawodowych rodzin zastępczych oraz rzeczywistą liczbą zawodowych rodzin zastępczych w omawianym okresie.

Tabela 10. Planowany i rzeczywisty wykaz zawodowych rodzin zastępczych w Powiecie Gliwickim w latach 2015-2017.

Zakładana liczba zawodowych rodzin zastępczych w roku 2015, 2016, 2017			
Liczba planowanych rodzin zawodowych, w tym:	2015 r.	2016 r.	2017 r.
	7	8	9
pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	3	3	4
specjalistycznych	2	2	2
Rzeczywista liczba zawodowych rodzin zastępczych w roku 2015, 2016, 2017			
Liczba rodzin zawodowych, w tym:	2015 r.	2016 r.	2017 r.
	4	6	5
pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	2	3	2
specjalistycznych	0	1	1

Zródło: Dane PCPR w Gliwicach.

Analizując powyższe dane, zauważyć można, że w omawianym okresie liczba zawodowych rodzin zastępczych była niższa od zakładanych, z uwagi na niewystarczającą ilość kandydatów do pełnienia funkcji tego typu rodzin zastępczych.

2.1.3. Cel szczegółowy nr 3:

Zakładał wsparcie istniejących rodzin zastępczych w powiecie gliwickim.

W latach 2015-2017 zaproponowano następujące działania, które pomogły osiągnąć powyższy cel szczegółowy.

1. Zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej może być osoba, która posiada:

- wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia, socjologia, praca socjalna, nauki o rodzinie lub
- wykształcenie wyższe na dowolnym kierunku, uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, nauk o rodzinie, resocjalizacji lub kursem kwalifikacyjnym z zakresu pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej oraz co najmniej roczne doświadczenie w pracy z dzieckiem i rodziną lub co najmniej roczne doświadczenie, jako rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka;
- nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej zawieszona ani ograniczona;
- wypełnia obowiązek alimentacyjny – w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego;
- nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony

asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku;

- c) pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- d) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- e) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- f) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- g) przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Wykaz koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach z wyszczególnieniem kwalifikacji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach w latach 2015-2017.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej	Lata		
	2015 r.	2016 r.	2017 r.
Wykształcenie wyższe pedagogiczne	5	4	3
Wykształcenie wyższe psychologiczne	1	0	2
Ogółem	6	4	5

Źródło: Dane PCPR w Gliwicach.

2. Szkolenia dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka.

W latach 2015-2017 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach zorganizowało trzy programy mające na celu poszerzenie przez rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz umiejętności wspierających dzieci w ich rozwoju. Zestawienie powyższych programów wraz z wykazem ilościowym osób uczestniczących w nich przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 12. Wykaz szkoleń dla osób sprawujących rodzinne formy pieczy zastępczej wraz z liczbą uczestników w latach 2015-2017.

Lata	Program szkoleniowy	Ilość uczestników
2015 r.	Szkolenie pt. „Im więcej do mnie mówisz, tym mniej mnie to obchodzi – język współpracy międzypokoleniowej”.	34
2016 r.	Szkolenie pt. „Symptomy zażywania narkotyków przez młodzież w oparciu o współczesne rodzaje substancji oraz fazy uzależnienia” prowadzone przez Stowarzyszenie Arka Noego.	84
2017 r.	Warsztaty dla osób zajmujących się rodzinną pieczą zastępczą „Rodzina z korzeniami” prowadzone przez Stowarzyszenie Centrum Terapii Systemowej i Pomocy Psychologicznej „DIADA”.	40
	Program profilaktyki zapobiegania narkomanii oraz alkoholizmowi wśród dzieci i młodzieży prowadzony przez artystyczny program profilaktyki uzależnień „Antymina”.	30

Źródło: Dane PCPR w Gliwicach.

3. Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą oraz prowadzący rodzinne domy dziecka mogą korzystać ze wsparcia i pomocy specjalistów Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej. Celem takich działań jest rozpoznanie trudności w opiece nad powierzonymi dziećmi oraz określenie i wdrażanie odpowiednich form pomocy.

W latach 2015–2017 z poradnictwa specjalistycznego skorzystała następująca liczba rodzin zastępczych:

Tabela 13. Liczba osób sprawujących rodzinne formy pieczy zastępczej korzystających z poradnictwa specjalistycznego.

Lata	Liczba osób z rodzin zastępczych/prowadzących rodzinne domy dziecka korzystających z poradnictwa
2015 r.	92
2016 r.	99 (34 dzieci)
2017 r.	104 (31 dzieci)

Źródło: Dane PCPR w Gliwicach.

Znaczny wzrost liczby osób korzystających ze wsparcia specjalistycznego w 2017 r. wynikał z faktu, iż do kontaktu psychologicznego częściej trafiały dzieci z problemami adolescencji, a także zwiększenia liczby psychologów zatrudnionych w PCPR w Gliwicach, pozostających do dyspozycji rodzin z Powiatu Gliwickiego.

4. Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka.

W latach 2015-2017 na terenie Powiatu Gliwickiego funkcjonowała nieformalna grupa wspierających się wzajemnie rodzin zastępczych skupionych wokół Stowarzyszenia „Gniazdo” w Świbiu, prowadzona przez zawodową rodzinę zastępczą pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego. Pomimo nieformalnego charakteru grupy, na spotkania organizowane przez niniejszą grupę zapraszani byli również pracownicy PCPR w Gliwicach.

Najistotniejsze imprezy okolicznościowe zorganizowane w latach 2015-2017 przez grupę to „Święto Truskawki” oraz „Święto Ziemniaka”, a także „Mikołajki” oraz „Mikołajkowe robienie stroików”, w których licznie uczestniczyły różne rodziny zastępcze z Powiatu Gliwickiego oraz zaproszeni goście spoza Powiatu.

W latach 2015-2016 wspólnie z Fundacją Rodzinnej Opieki Zastępczej „Nasz Dom Zastępczy” z Paczyny organizowane były pikniki pod nazwą „Świętowanie na polanie”, podczas których świętowano obchody ogólnopolskiego Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. W piknikach uczestniczyły rodziny zastępcze z Powiatu Gliwickiego oraz zaproszeni goście. Uczestnicy, w szczególności dzieci brały udział w zaplanowanych przez pracowników Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej grach i zabawach na świeżym powietrzu, a dorośli mogli oddać się pasjonującym rozmowom i wspomnieniom. Podczas obchodów rodziny brały udział w konkursach plastycznych, np. „Herb Rodziny”, a produkty finalne można było podziwiać na wystawie na Sali Sesyjnej Starostwa Powiatowego w Gliwicach.

W sierpniu 2016 r. pracownicy Zespołu ds. Pieczy Zastępczej uczestniczyli czynnie w wyjeździe integracyjnym do Międzybrodzia Żywieckiego zorganizowanym przez Fundację „Nasz Dom Zastępczy” z Paczyny dla rodzin zajmujących się pieczą zastępczą w powiecie gliwickim. Uczestnicy mogli spędzić wspólnie czas na rozmowach i wykładach, a także wypocząć aktywnie na spacerach i wycieczkach górskich. Podczas wykładów dla rodziców, dzieci miały zorganizowaną opiekę.

5. Wypłacanie świadczeń rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka.

Wysokość wydatków przeznaczonych na rodzinne formy pieczy zastępczej przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 14. Wydatki na rodzinną pieczę zastępczą w latach 2015-2017.

Lata	Wydatki na rodzinną pieczę zastępczą
2015 r.	2 741 235,43 zł
2016 r.	3 020 229,00 zł
2017 r.	2 902 686,00 zł
Ogółem	8 664 150,43 zł

Źródło: Dane PCPR w Gliwicach.

2.1.4. Cel szczegółowy nr 4:

Zakładał pomoc w usamodzielnianiu wychowanków pieczy zastępczej.

Zgodnie z przedstawionymi poniżej informacjami Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach podjęło następujące działania przyczyniające się do realizacji powyższego celu.

1. Wczesne przygotowanie wychowanków pieczy zastępczej do usamodzielnienia.

W latach 2015-2017 w ramach wczesnego przygotowania wychowanków pieczy zastępczej do usamodzielnienia, PCPR w Gliwicach umożliwiło im uczestnictwo w Projektach systemowych pt. „Dobry start w samodzielność” (w latach 2014-2015) oraz „Nowy start w lepszą przyszłość” (w latach 2016–2017).

Tabela 15. Liczba wychowanków uczestniczących w proponowanych formach wsparcia podnoszących umiejętności prospołeczne i zawodowe w ramach projektu „Dobry start w samodzielność” w latach 2015-2017.

Wychowankowie pieczy zastępczej uczestniczący w projekcie „Dobry start w samodzielność”	Lata		
	2015 r.	2016 r.	2017 r.
	12	37	37

Źródło: Dane PCPR w Gliwicach.

2. Wsparcie wychowanków w doskonaleniu umiejętności prospołecznych oraz aktywnego poruszania się po rynku pracy.

I Projekt „Dobry start w samodzielność” (1 styczeń 2014 r. – 30 czerwiec 2015 r.)

Półtora letnia realizacja projektu „Dobry start w samodzielność” zakładała objęciem działaniami 50 mieszkańców Powiatu Gliwickiego, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, niepełnosprawnych, wychowanków rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych.

W roku 2015 projekt ukończyło 55 osób, w tym 12 wychowanków rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo – wychowawczych. Uczestnicy projektu stanowili grupę zróżnicowaną pod względem wieku, wykształcenia, doświadczenia zawodowego, środowiska pochodzenia.

W 2015 roku realizowano następujące kursy i szkolenia:

- **Kurs języka angielskiego, niemieckiego, hiszpańskiego i włoskiego – 36h/ uczestnika**
 - realizowane indywidualnie w miejscu zamieszkania uczestnika
 - przeszkolono 25 osób x 36h, co łącznie dało 900 h zajęć
- **Kurs prawa jazdy kat. „B”**
 - realizowany w okresie 02.01.2015 r. – 20.05.2015 r.
 - przeszkolono 13 osób w tym 8 osób niepełnosprawnych

II Projekt: „Nowy start w lepszą przyszłość” (1 styczeń 2016 rok – 31 grudzień 2017 rok)

Głównym celem projektu „Nowy start w lepszą przyszłość” był wzrost zdolności do zatrudnienia 219 uczestników/uczestniczek z Powiatu Gliwickiego – osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w tym m.in. długotrwale bezrobotnych, bezrobotnych, poszukujących pracy, nieaktywnych zawodowo, niepełnosprawnych itp. poprzez wsparcie doradcze, szkoleniowe, trenerskie, warsztatowe, edukacyjne, środowiskowe, zdrowotne przez min. 2 lata trwania projektu.

Do projektu zostało zakwalifikowanych łącznie 272 osób, z czego 101 uczestników stanowią osoby z niepełnosprawnością, a 37 uczestników to osoby przebywające w pieczy zastępczej lub ją opuszczające.

W ramach zadania aktywna integracja zrealizowano następujące formy wsparcia:

1. „Trening motywacyjno – aktywizacyjny”:
 - w formie wyjazdowej 3 grupy po 2 dni zajęciowe,
 - w formie stacjonarnej 13 grup, każda po 5 zajęć,
 - 40 godzin edukacyjnych na grupę,
 - uczestniczyło: 238 osób,
2. „Trening edukacji finansowej” – 2 grupy, każda po 5 spotkań:
 - 20 godzin edukacyjnych na grupę,
 - uczestniczyło: 17 osób.
3. „Trening zdrowego stylu życia” – 1 grupa 5 spotkań:
 - 20 godzin edukacyjnych na grupę,
 - uczestniczyło: 14 osób.
4. „Trening umiejętności życiowych – 3 grupy, każda po 5 spotkań:
 - 20 godzin edukacyjnych na grupę,
 - uczestniczyło: 28 osób.
5. „Trening kreatywności i samorozwoju” dla 21 uczestników projektu:
 - 40 godzin edukacyjnych na grupę,
 - uczestniczyło: 21 osób.
6. Trening „Super mama, super tata” – 4 grupy:
 - 40 godzin edukacyjnych na grupę,
 - uczestniczyło: 41 osób.
7. „Trening podstawowych umiejętności języka migowego”:
 - 60 godzin edukacyjnych na grupę,
 - uczestniczyło: 7 osób.
8. Warsztat w formie Grupy Wsparcia „Aktywni na rynku pracy”:
 - grudzień 2016 r. – listopad 2017 r.,
 - uczestniczyło: 47 osób.
9. Trening survivalowy z elementami umiejętności życiowych:
 - 30 godzin edukacyjnych na grupę,
 - uczestniczyło: 16 osób.
10. Trening „Podstawy przedsiębiorczości”:
 - 40 godzin edukacyjnych na grupę,
 - uczestniczyło: 13 osób.
11. „Trening psycho-edukacyjny” (wyjazdowy):
 - 16 godzin edukacyjnych na grupę,
 - uczestniczyło: 44 osoby.
12. Trening pierwszej pomocy:
 - 16 godzin edukacyjnych na grupę,
 - uczestniczyło: 33 osoby.
13. „Trening autoprezentacji z elementami wizażu” (w formie wyjazdowej):
 - 16 godzin edukacyjnych na grupę,
 - uczestniczyło: 16 osób.
14. „Trening wyjazdowy w zakresie profilaktyki uzależnień dzieci i dorosłych”:
 - 16 godzin edukacyjnych na grupę,
 - uczestniczyło: 77 osób.

W ramach powyższych form wsparcia uczestnicy mieli także zapewnione świadczenia dodatkowe w postaci:

- dojazdu na zajęcia z miejsca zamieszkania i z zajęć do miejsca zamieszkania,
- poczęstunku,
- opieki nad osobami zależnymi,
- ubezpieczenia,
- materiałów szkoleniowych.

Zrealizowano następujące kursy i szkolenia o charakterze zawodowym i edukacyjnym (zgodnie z indywidualną ścieżką reintegracji zawodowej i społecznej uczestników):

PAKIET	L.P	Nazwa szkolenia	Min. liczba godzin zajęć
PAKIET I	1	Palacz kotłów C.O. opalanych paliwem stałym, ciekłym i gazowym (Kurs energetyczny G2)	65
	2	Uprawnienia elektryczne SEP do 1kV Eksploatacja i Dozór (G1)	48
	3	Animator czasu wolnego	30
	4	Grafika komputerowa	60
	5	Specjalista ds. kadr i płac z obsługą programów Symfonia i Płatnik	80
	6	Kurs Polskiego Języka Migowego (PJM)	60
	7	Florystyka	80
	8	Kurs carvingu	30
PAKIET II	1	Kurs opiekuna w żłobku lub klubie dziecięcym	280
	2	Kurs obsługi wózków widłowych	67
	3	AutoCAD - kurs podstawowy	40
	4	Kurs zdobienia paznokci	40
	5	Doradztwo dot. stosowania środków ochrony roślin	31
	6	Kurs masażu I st.	30
	7	Księgowość wspomagana komputerem	115
	8	Kurs obsługi żurawi Wieżowych IŻ	60
	9	Kucharz małej gastronomii	30
PAKIET III	1	Kurs komputerowy I st.	30
	2	Kurs komputerowy II st.	30
	3	Kurs komputerowy III st.	30
	4	Kurs spawania łukowego w osłonie gazu metodą MAG	255
	5	Obsługa rejestracji medycznej	30
	6	Pozyskiwanie funduszy - specjalista ds. funduszy europejskich	36
	7	Obsługa maszyn czyszczących z książeczką do celów sanitarno-epidem.	40
	8	Zastosowanie Internetu w telepracy	20

	9	Kurs obsługi kas fiskalnych z obsługą magazynu oraz książeczką sanitarno-epidemiologiczną	90
PAKIET IV	1	Kurs fakturowania	65
	2	Kurs kwalifikowanego pracownika ochrony	245
	3	Obsługa recepcji hotelowej	36
	4	Kurs języka angielskiego grupowy	40
	5	Kurs języka angielskiego indywidualny	40
	6	Kurs języka niemieckiego indywidualny	40
	7	Kurs języka niemieckiego indywidualny - ekonomiczny	40
	8	Programowanie w języku JAVA	40
	9	Kurs opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi	120

1) W ramach zadania działania środowiskowe:

utworzonych zostało 7 Międzypokoleniowych Klubów Spotkań (MKS), które powstały w gminach: Pilchowice, Sośnicowice, Gierałtowice, Rudziniec, Knurów (2 kluby), Pyskowice. Kluby działały codziennie w innej gminie (od poniedziałku do soboty) i trwały 4 godziny zegarowe.

2) W ramach klubów realizowane były następujące działania:

- prowadzenie działań animacyjnych i aktywizacyjnych z uczestnikami,
- prowadzenie wspierających spotkań integracyjnych i edukacyjnych
- animowanie działań samopomocowych wśród uczestników,
- niwelowanie napięć i konfliktów,
- inicjowanie i pobudzanie uczestników do podejmowania działań aktywizacyjnych.

3) W ramach wszystkich MKS-ów zrealizowano warsztaty rozwoju zainteresowań:

- warsztaty teatralno-wokalne dla 29 uczestników wraz z otoczeniem;
- warsztaty artystyczne (plastyka, rysunek, sztuka) dla 53 uczestników wraz z otoczeniem;
- warsztaty samoobrony dla 10 uczestników wraz z otoczeniem;
- warsztaty dziennikarskie z elementami audiowizualizacji (film, fotografia) dla 12 uczestników wraz z otoczeniem;
- warsztaty nauka tańca dla 43 uczestników wraz z otoczeniem;
- warsztaty „Relaksacja i rekreacja” dla 60 uczestników wraz z otoczeniem.

4) Zrealizowane zostały następujące wycieczki integracyjne:

- 21 maja 2017 roku – wycieczka do Karkowa, w której wzięło udział 45 uczestników. Program wycieczki obejmował m. in. zwiedzanie Zamku na Wawelu, prywatne i reprezentacyjne apartamenty królewskie, Muzeum Lotnictwa, spektakl w Teatrze Juliusza Słowackiego,
- 27 maja 2017 roku – wycieczka do Wałbrzycha dla 50 uczestników. Program wycieczki obejmował m. in. Zamek Książ, Klasztor Cystersów oraz miasto Podziemne (Osówka),
- 3 czerwiec 2017 roku – wycieczka do Wałbrzycha, w której wzięło udział 49 osób. Program wycieczki obejmował m. in. Zamek Książ, Klasztor Cystersów oraz miasto Podziemne (Osówka),
- 11 czerwiec 2017 roku – wycieczka do Wrocławia, w której wzięło udział 47 osób. Program wycieczki obejmował m. in. zwiedzanie Muzeum Wody, zwiedzanie starego miasta oraz koncert w Filharmonii Wrocławskiej,
- 17 czerwiec 2017 roku – wycieczka do Wrocławia, w której wzięło udział 49 osób. Program wycieczki obejmował m. in. zwiedzanie Muzeum Wody, zwiedzanie starego miasta oraz koncert w Filharmonii Wrocławskiej,

- 25 czerwiec 2017 roku – wycieczka do Krakowa, w której. Program wycieczki obejmował m. in. zwiedzanie Zamku na Wawelu, prywatne i reprezentacyjne apartamenty królewskie, Muzeum Lotnictwa, spektakl w Teatrze Juliusza Słowackiego,
- 26 czerwiec 2017 roku – wycieczka do Dream Park Ochaby. Program wyjazdu obejmował Park Miniatur, Park Dinosaurów, Oceanarium, Kina 6D, Dom do góry nogami, wystawę zwierząt.

5) Przekazano uczestnikom do wykorzystania:

- bilety do kina,
- bilety do teatru,
- bilety na basen,
- bilety na siłownię.

Zorganizowano również wydarzenia kulturalne dla uczestników projektu wraz z otoczeniem w gminach: Pilchowice, Gierałtowiec, Rudziniec, Toszek, Pyskowiec, Sośnicowice, Knurów. Program wydarzeń obejmował m. in. występy artystyczne, poczęstunek, konkursy.

3. Współpraca z instytucjami w celu pozyskania różnych form mieszkań dla usamodzielnianych wychowanków.

W latach 2015-2017, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach najczęściej współpracowało w tym zakresie na rzecz usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej z Urzędami Miasta lub Gminy (głównie Pyskowiec i Knurów) w celu poparcia przydziału mieszkania dla wnioskującego wychowanka.

Wykaz wychowanków objętych ww. wsparciem w omawianym okresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Liczba wychowanków, którym PCPR w Gliwicach poparło przydział lokalu z zasobów miasta lub gminy.

Wychowankowie pieczy zastępczej, którym poparło wniosek o przydział lokalu	Lata		
	2015 r.	2016 r.	2017 r.
	5	2	11

Źródło: Dane PCPR w Gliwicach.

4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi wspierającymi wychowanków pieczy zastępczej.

W 2015 r. dzięki nawiązaniu przez PCPR w Gliwicach kontaktu z przedstawicielami Firmy MARCO z Gliwic, jedna z zawodowych rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego z naszego powiatu otrzymała nowy plac zabaw dla dzieci, który powstał w ogrodzie koło domu rodziny. Koszt sfinansowania budowy placu zabaw w całości pokryła Firma MARCO.

W 2015 r. kontynuowana była współpraca Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach z Fundacją Świętej Rity z Gliwic. Wolontariusze Fundacji udzielali wsparcia poszczególnym rodzinom w zakresie opieki nad dziećmi oraz udzielali korepetycji z różnych przedmiotów szkolnych.

W 2016 r. dzięki nawiązaniu przez PCPR w Gliwicach kontaktu z przedstawicielami Firmy MARCO z Gliwic, jedna z rodzin prowadzących rodzinny dom dziecka z naszego powiatu otrzymała wsparcie w postaci remontu balkonów w zajmowanym przez siebie domu. Nie podniosła z tego tytułu żadnego wydatku, a prace wykonywali pracownicy firmy MARCO na zasadach wolontariatu.

Na przełomie 2016/2017 roku jedna z rodzin zastępczych zamieszkujących w Powiecie Gliwickim zwróciła się do Fundacji HABITAT FOR HUMANITY POLAND, Biura w Gliwicach rekomendowanego przez PCPR w Gliwicach. Początkowo HABITAT doraźnie (na okres zimy) przykrył folią dach domu rodziny zastępczej. Po analizie możliwych rozwiązań zdecydowano się na dobudowanie parterowego budynku na działce należącej do rodziny zastępczej. Na okres budowy nowego domu, w obecnym rodzinie zastępczej zlikwidowano poddasze i zmieniono dach. Rodzina zastępcza ponosi jedynie częściowe koszty tego przedsięwzięcia, a prace wykonywali wolontariusze.

Ponadto w 2017 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach, współpracowało ze Stowarzyszeniem „DIADA” oraz Stowarzyszeniem „Arka Noego” z Gliwic podczas organizowania konferencji, szkoleń oraz warsztatów dla rodzin zastępczych z powiatu Gliwickiego.

5. Przyznawanie pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

Ilość osób oraz wysokość wydatków poniesionych z tytułu udzielania świadczeń usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 17. Liczba wychowanków otrzymujących świadczenie na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie.

2015 r.	2016 r.	2017 r.
Świadczenia na kontynuowanie nauki	Świadczenia na usamodzielnienie	Świadczenie na zagospodarowanie
57	57	54
14	18	15
6	15	6

Źródło: Dane PCPR w Gliwicach.

Tabela 18. Wydatki na świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej w latach 2015-2017.

Lata	Wydatki na świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej
2015 r.	326 281,12 zł
2016 r.	356 787,19 zł
2017 r.	289 670,15 zł
Ogółem	972 738,46 zł

Źródło: Dane PCPR w Gliwicach.

2.2. Wnioski.

Od momentu wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, czyli od 2012 r., liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej wzrosła i utrzymywała się przez następne lata na tym samym poziomie. Przyczyną takiego stanu może być podejmowanie działań przez Gminy na rzecz pracy z rodziną, które zmierzają do utrzymania dziecka w rodzinie.

Warto zwrócić w tym miejscu uwagę na fakt nieznacznie wzrastającej liczby dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, która z liczby 45 dzieci w 2015 r. wzrosła jedynie do 48 dzieci w 2017 r.

Porównując powyższe dane do liczby dzieci umieszczanych w rodzinnej pieczy zastępczej, jasno wynika, że w Powiecie Gliwickim cały czas realizowany jest cel główny Programu, tj. zapewnienie opieki i wychowania dzieciom poprzez rozwój i promowanie rodzinnych form pieczy zastępczej.

Analizując roczne limity zawodowych rodzin zastępczych w Powiecie Gliwickim należy stwierdzić, że założone limity rodzin zostały osiągnięte, tzn. ilość powstałych lub rozwiązanych w tym okresie zawodowych rodzin zastępczych nie przekroczyła zakładanego poziomu liczebnego.

Jak wspomniano, liczba nowych zawodowych rodzin zastępczych znajduje się poniżej planowanych oczekiwań, co niewątpliwie wynika z zmniejszającej się liczby kandydatów do pełnienia roli zawodowej rodziny zastępczej. Przyczyny takiego stanu są różne, niewątpliwie nagłaśnianie

w ostatnich latach przez media ogólnokrajowe negatywnych przykładów i sytuacji w rodzinach zastępczych, powoduje spadek liczby osób, które chciałyby realizować te zadania. Dlatego też, rekomendacją do przyszłych działań powinna być promocja rodzicielstwa zastępczego poprzez pozytywne przykłady rodzin zastępczych.

Podejmowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach w latach 2015-2017 działania mające na celu zabezpieczenie Powiatu Gliwickiego w systemie pieczy zastępczej, można ocenić w sposób pozytywny, czemu dano wyraz we wcześniejszych opisach zrealizowanych celów szczegółowych Programu.

Systematyczne planowanie zadań w zakresie pieczy zastępczej ma istotne znaczenie strategiczne dla Powiatu, ponieważ pozwala na określenie potrzeb w tym zakresie i jednocześnie jest źródłem informacji o koniecznych do poniesienia wydatkach.

III. Prognozowanie 3-letnich działań w zakresie pieczy zastępczej w powiecie gliwickim.

Najważniejszą potrzebą w zakresie pieczy zastępczej występującą aktualnie w zakresie zapewniania pomocy dzieciom jest pozyskanie rodzin niezawodowych i zawodowych.

Nowy okres programowania będzie stanowił wyzwanie dla wszystkich jednostek pomocy społecznej z terenu Powiatu Gliwickiego oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach.

Budowanie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa zastępczego pozwoli na pozyskiwanie kandydatów do pełnienia roli rodziców zastępczych oraz umożliwi organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej, w sytuacji koniecznej, dobór właściwego środowiska zastępczego bez dodatkowego obciążania już istniejących środowisk zastępczych. Natomiast dla rodzin z wieloletnim stażem organizowane będą szkolenia w zakresie zgłaszanych przez nich potrzeb i kwalifikowania ich na wyspecjalizowane formy pieczy zastępczej.

Dodatkowo koniecznym jest sukcesywne podnoszenie standardów pracy wszystkich podmiotów i współpracy między nimi w zakresie realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przy równoczesnym udzielaniu świadczeń finansowych o charakterze obligatoryjnym oraz fakultatywnym w ramach posiadanych środków z uwzględnieniem zmian legislacyjnych.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje na wielość podmiotów i instytucji, jako realizatorów i partnerów. Interdyscyplinarne podejście do założeń ustawy stanowi o jakości oferowanego wsparcia i profesjonalizmie służb zaangażowanych w ich urzeczywistnianie.

Wymiana doświadczeń i wypracowanie standardów współpracy jest jednym z koniecznych elementów do budowania zwanego systemu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej. Udzielanie wsparcia specjalistycznego jest elementem niezbędnym do właściwego diagnozowania i budowania planu działania w sytuacji kryzysu rodzinnego. Wykorzystywanie metod terapeutycznych indywidualnych i grupowych stanowi uzupełnienie działań standardowych. Wsparcie specjalistyczne dla rodzin zastępczych konieczne jest z uwagi na zwiększenie kompetencji poszczególnych osób prowadzących pieczę zastępczą, w tym zapobiegające wypaleniu zawodowemu, i służące wymianie doświadczeń i nawiązaniu wzajemnej współpracy.

IV. Cele 3-letniego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gliwickim na lata 2018-2020.

4.1. Cel główny i cele szczegółowe.

Cel główny: Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki i wychowania przez rodziców, poprzez organizowanie i prowadzenie pieczy zastępczej w powiecie gliwickim, w taki sposób, aby zapewnić opiekę, wychowanie i wsparcie zgodnie z potrzebami, traktując priorytetowo zabezpieczanie dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

4.1.1. Cel szczegółowy nr 1:

Rozwój infrastruktury i zasobów ludzkich na rzecz pieczy zastępczej.

Proponowane działania:

1. Utrzymywanie bazy do pracy Zespołu ds. pieczy zastępczej na dotychczasowym poziomie.
2. Zatrudnienie kadry do pracy w Zespole ds. pieczy zastępczej.
3. Doskonalenie zawodowe kadry pieczy zastępczej.
4. Współpraca z gminnymi ośrodkami pomocy społecznej, asystentami rodzinnymi, sądem, placówkami edukacyjnymi, specjalistycznymi oraz podstawowej opieki zdrowotnej.
5. Zlecanie organizacjom pozarządowym zadań z zakresu pieczy zastępczej.
6. Podnoszenie, jakości usług i warunków bytowych w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Gliwickiego.

Rezultat:

Infrastruktura oraz zasoby ludzkie na rzecz pieczy zastępczej w powiecie gliwickim adekwatne do zdiagnozowanych potrzeb.

Wskaźnik/miernik:

- ilość gabinetów do pracy Zespołu ds. pieczy zastępczej.
- liczba pracowników zatrudnionych w Zespole ds. pieczy zastępczej.
- liczba pracowników podnoszących swoje kwalifikacje.
- sprawny przepływ informacji między poszczególnymi podmiotami.
- liczba zadań zleconych organizacjom pozarządowym.
- utrzymany na dotychczasowym poziomie standard opieki i wychowania w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

4.1.2. Cel szczegółowy nr 2:

Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej w powiecie gliwickim.

Proponowane działania:

1. Prowadzenie działalności edukacyjnej i upowszechniającej ideę rodzicielstwa zastępczego.
2. Prowadzenie procesu diagnostyczno-konsultacyjno-kwalifikacyjnego kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
3. Ustalenie rocznych limitów zawodowych rodzin zastępczych w Powiecie Gliwickim.

Rezultat:

Pozyskani i przygotowani kandydaci do pełnienia funkcji niezawodowej/zawodowej rodziny zastępczej i do prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Wskaźnik/miernik:

- zakres i formy promocji idei rodzicielstwa zastępczego.
- liczba pozyskanych kandydatów w roku 2018, 2019, 2020.
- liczba kandydatów, którzy otrzymali kwalifikacje do pełnienia funkcji niezawodowej/zawodowej rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka w roku 2018.

- liczba kandydatów, którzy otrzymali kwalifikacje do pełnienia funkcji niezawodowej/zawodowej rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka w roku 2019.
- liczba kandydatów, którzy otrzymali kwalifikacje do pełnienia funkcji niezawodowej/zawodowej rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka roku 2020.
- ustalony limit rodzin zawodowych na rok 2018, 2019, 2020
- liczba zawodowych rodzin zastępczych w roku 2018, 2019, 2020

4.1.3. Cel szczegółowy nr 3:

Wsparcie istniejących rodzin zastępczych w powiecie gliwickim.

Proponowane działania:

1. Zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Szkolenia i warsztaty dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka.
3. Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka.
4. Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka.
5. Wypłacanie świadczeń rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka.

Rezultat:

1. Poszerzenie przez rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz umiejętności wspierających dzieci w ich rozwoju.
2. Należyte wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka.

Wskaźnik/miernik:

- liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w roku 2018, 2019, 2020.
- liczba rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka uczestniczących w szkoleniach.
- liczba rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka korzystających z poradnictwa.
- liczba rodzin zastępczych uczestniczących w grupie wsparcia, rodzaj grup wsparcia.
- wydatkowana kwota na świadczenia dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka w roku 2018, 2019, 2020.

4.1.4. Cel szczegółowy nr 4:

Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków pieczy zastępczej.

Proponowane działania:

1. Wczesne przygotowanie wychowanków pieczy zastępczej do usamodzielnienia.
2. Wsparcie wychowanków w doskonaleniu umiejętności prospołecznych oraz aktywnego poruszania się na rynku pracy.
3. Współpraca z instytucjami w celu pozyskania mieszkań dla usamodzielnianych wychowanków.
4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi wspierającymi wychowanków pieczy zastępczej.
5. Przyznawanie pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, usamodzielnianie i zagospodarowanie.

Rezultat:

Usamodzielniani wychowankowie przygotowani do startu w dorosłość.

Wskaźniki/mierniki:

- liczba wychowanków uczestniczących w proponowanych formach wsparcia podnoszących umiejętności prospołeczne i zawodowe.
- liczba wychowanków, których wsparto w pozyskaniu lokalu.
- liczba wychowanków, którzy otrzymali wsparcie z organizacji pozarządowych.
- liczba wychowanków otrzymujących świadczenie na kontynuowanie nauki, usamodzielnianie, zagospodarowanie.
- wydatkowana kwota na świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej w roku 2018, 2019, 2020.

V. Harmonogram działań.

5.1. Cele szczegółowe, terminy, podmioty realizujące i współpracujące w realizacji celów, źródła finansowania.

Cel główny: Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki i wychowania przez rodziców, poprzez organizowanie i prowadzenie pieczy zastępczej w Powiecie Gliwickim, w sposób zapewniający opiekę, wychowanie i wsparcie zgodnie z potrzebami, traktując priorytetowo zabezpieczanie dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej.
--

Cel szczegółowy Nr 1.: Rozwój infrastruktury i zasobów ludzkich na rzecz pieczy zastępczej.					
Działania	Termin początkowy	Termin końcowy	Podmiot realizujący	Podmioty wspierające	Źródła finansowania
1.1. Zapewnienie stabilności zatrudnienia kadry do pracy w Zespole ds. pieczy zastępczej.	Styczeń 2018	Grudzień 2020	PCPR w Gliwicach	Powiat Gliwicki	Środki ujęte w planie finansowym PCPR, środki pozyskane z MPiPS
1.2. Doskonalenie zawodowe kadry.	Styczeń 2018	Grudzień 2020	PCPR w Gliwicach	Instytucje szkolące, np. ROPS, ŚUW	Środki ujęte w planie finansowym PCPR, udział w projektach finansowanych z UE i z MPiPS
1.3. Współpraca z gminnymi ośrodkami pomocy społecznej, asystentami rodzinnymi, sądem, placówkami edukacyjnymi, specjalistycznymi oraz podstawowej opieki zdrowotnej.	Styczeń 2018	Grudzień 2020	PCPR w Gliwicach	MOPS, OPS, szkoły, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, szpitale, poradnie zdrowia	Środki pozyskane z MPiPS
1.4. Zlecanie organizacjom pozarządowym zadań z zakresu pieczy zastępczej.	Styczeń 2018	Grudzień 2020	Powiat Gliwicki	PCPR w Gliwicach	Środki finansowe Powiatu Gliwickiego
1.5. Podnoszenie, jakości usług i warunków bytowych w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Gliwickiego.	Styczeń 2018	Grudzień 2020	POW w Knurowie POW w Paczynie	PCPR w Gliwicach	Środki finansowe Powiatu Gliwickiego, środki własne prowadzących podmiotów

Cel szczegółowy Nr 2.: Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej w Powiecie Gliwickim.					
Działania	Termin początkowy	Termin końcowy	Podmiot realizujący	Podmioty wspierające	Źródła finansowania
2.1. Prowadzenie działalności edukacyjnej, upowszechniającej ideę rodzicielstwa zastępczego.	Styczeń 2018	Grudzień 2020	PCPR w Gliwicach	Powiat Gliwicki, lokalne media, prasa, szkoły, parafie	Środki ujęte w planie finansowym PCPR
2.2. Prowadzenie procesu diagnostyczno-konsultacyjno-kwalifikacyjnego kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzących rodzinny dom dziecka.	Styczeń 2018	Grudzień 2020	PCPR w Gliwicach	MOPS, OPS, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne	Środki ujęte w planie finansowym PCPR, środki pozyskane z MPiPS
2.3. Ustalenie rocznych limitów zawodowych rodzin zastępczych w Powiecie Gliwickim.	Styczeń 2018	Grudzień 2020	PCPR w Gliwicach	Powiat Gliwicki	Środki ujęte w planie finansowym PCPR, środki pozyskane z MPiPS

Cel szczegółowy Nr 3.: Wsparcie istniejących rodzin zastępczych w Powiecie Gliwickim.					
Działania	Termin początkowy	Termin końcowy	Podmiot realizujący	Podmioty wspierające	Źródła finansowania
3.1. Uzupełnienie zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z wymogami ustawy.	Kwiecień 2018	Grudzień 2020	PCPR w Gliwicach	Powiat Gliwicki	Środki ujęte w planie finansowym PCPR
3.2. Szkolenia dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka.	Styczeń 2018	Grudzień 2020	PCPR w Gliwicach	MPiPS, instytucje szkolące, specjaliści	Środki ujęte w planie finansowym PCPR
3.3. Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka.	Styczeń 2018	Grudzień 2020	PCPR w Gliwicach	Poradnie specjalistyczne, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne	Środki ujęte w planie finansowym PCPR, udział w projektach finansowanych z UE

3-letni Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gliwickim na lata 2018-2020

3.4. Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.	Styczeń 2018	Grudzień 2020	PCPR w Gliwicach	Organizacje pozarządowe działające w obszarze pieczy zastępczej	Środki ujęte w planie finansowym PCPR, MPiPS
3.5. Wypłacanie świadczeń dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.	Styczeń 2018	Grudzień 2020	Zespół ds. świadczeń i pomocy instytucjonalnej	Powiat Gliwicki	Środki ujęte w planie finansowym PCPR

Cel szczegółowy Nr 4.: Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków pieczy zastępczej.					
Działania	Termin początkowy	Termin końcowy	Podmiot realizujący	Podmioty wspierające	Źródła finansowania
4.1. Wczesne przygotowanie wychowanków pieczy zastępczej do usamodzielnienia.	Styczeń 2018	Grudzień 2020	Rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze	PCPR w Gliwicach, rodziny zastępcze, prowadzący rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze	W ramach zasobów PCPR, udział w projektach fin. z UE i z MPiPS, środki własne placówek
4.2. Wsparcie wychowanków w doskonaleniu umiejętności prospołecznych oraz aktywnym poruszaniu się na rynku pracy.	Styczeń 2018	Grudzień 2020	Zespół ds. pieczy zastępczej, opiekunowie procesu usamodz.	Szkoły, opiekunowie procesu usamodzielnienia, PUP, organizacje pozarządowe	Środki ujęte w planie finansowym PCPR, udział w projektach finansowanych z UE
4.3. Współpraca z instytucjami w celu pozyskania mieszkań dla usamodz. wychowanków.	Styczeń 2018	Grudzień 2020	Zespół ds. pieczy zastępczej, opiekunowie procesu usamodz.	Organizacje pozarządowe, gminy	W ramach zasobów PCPR
4.4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi wspierającymi wychowanków pieczy zastępczej.	Styczeń 2018	Grudzień 2020	Zespół ds. pieczy zastępczej	Organizacje pozarządowe	W ramach zasobów PCPR
4.5. Przyznawanie pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, usamodz. i zagospodarowanie	Styczeń 2018	Grudzień 2020	Zespół ds. świadczeń i pomocy instytucjonalnej	Starostwo Powiatowe w Gliwicach	Środki ujęte w planie finansowym PCPR

5.2. Roczne limity zawodowych rodzin zastępczych w Powiecie Gliwickim.

Rok kalendarzowy			
Liczba proponowanych rodzin zawodowych, w tym:	2018	2019	2020
	7	8	9
pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	3	3	4
specjalistycznych	2	2	2

5.3. Prognoza ustanawiania nowych rodzin zastępczych w Powiecie Gliwickim.*

Rok kalendarzowy						
Liczba prognozowanych rodzin zastępczych	2018		2019		2020	
	spokrewnione	niezawodowe	spokrewnione	niezawodowe	spokrewnione	niezawodowe
	10	6	10	6	10	6

*Legenda: Prognozy nowych rodzin zastępczych dokonano na podstawie analizy ilości ustanawianych rodzin w okresie ostatnich 3 lat w Powiecie Gliwickim.

5.4. Prognoza prowadzenia rodzinnych domów dziecka w Powiecie Gliwickim.*

Rok kalendarzowy			
Rodzinny dom dziecka	2018	2019	2020
	4	4	4

*Jeżeli w wyniku procesy diagnostyczno-konsultacyjno-kwalifikacyjnego pozyska się rodziny do ww. celu.

VI. Finansowanie Programu.

Zadania realizowane w ramach programu finansowane będą w szczególności z :

- budżetu Powiatu Gliwickiego,
- budżetu Państwa,
- budżetów samorządów gminnych (art. 191 ust. 8 ustawy),
- budżetów powiatowych (art. 191 ust. 4 ustawy – z tytułu zawartych porozumień),
- odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dziecka pieczy zastępczej,
- środków Unii Europejskiej.

Przedstawiony poniżej w formie tabelarycznej budżet Programu zawiera zaplanowane i zatwierdzone wydatki na jego realizację w 2018 r.

Lp.	Szacunkowy koszt i struktura finansowania działań w ramach Programu, wg źródła finansowania	2018 r.
Ogółem:		
1.	Wynagrodzenie z pochodnymi dla rodzin zastępczych zawodowych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka	392 709,07 zł
2.	Wynagrodzenie z pochodnymi dla osoby do sprawowania opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarczych	123 140,00 zł
3.	Pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych	2 056 027,00 zł
4.	Dofinansowanie do wypoczynku dla dzieci w rodzinach zastępczych	20 400,00 zł
5.	Jednorazowe świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	6 000,00 zł
6.	Świadczenie na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzenia losowego lub innych zdarzeń mających wpływ, na jakość sprawowanej opieki	9 000,00 zł
7.	Pomoc dla osób usamodzielnianych na kontynuowanie nauki	186 297,00 zł
8.	Pomoc dla osób usamodzielnianych na zagospodarowanie w formie rzeczowej	7 500,00 zł
9.	Pomoc dla osób usamodzielnianych na usamodzielnienie	48 066,00 zł
10.	Środki na utrzymanie lokalu mieszkalnego	62 000,00 zł
11.	Świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego	20 000,00 zł
12.	Środki na pokrycie innych nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka	22 500,00 zł
13.	Szkolenia i specjalistyczne poradnictwo dla rodzin zastępczych	19 000,00 zł
14.	Dotacje na utrzymanie dzieci z terenu powiatu gliwickiego umieszczonych w rodzinach zastępczych lub rodzinnych domach dziecka na terenie innych powiatów	401 195,00 zł
15.	Dofinansowanie do wypoczynku dla dzieci w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów	11 700,00 zł
16.	Pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach pomocowych na terenie innych powiatów	8 000,00 zł
17.	Jednorazowe świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka do rodziny zastępczej na terenie innego powiatu	10 000,00 zł
18.	Świadczenie na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzenia losowego lub innych zdarzeń mających wpływ, na jakość sprawowanej opieki nad dzieckiem przebywającym w rodzinie zastępczej na terenie innego powiatu	3 000,00 zł

3-letni Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gliwickim na lata 2018-2020

19.	Dotacje na utrzymanie dzieci z terenu powiatu gliwickiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów	1 557 573,00 zł
20.	Dotacje dla niepublicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych	704 149,00 zł
21.	Środki dla publicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych	264 569,00 zł

VII. Ewaluacja i monitoring Programu.

W okresie obowiązywania, program będzie analizowany w procesie monitoringu, którego istotą będzie badanie i analizowanie jego realizacji. Monitoring programu odbywać się będzie poprzez:

1. Ocenę stopnia realizacji Programu na podstawie osiągniętych wskaźników.
2. Ocenę nowych wyzwań i zagrożeń.
3. Uaktualnianie programu w odpowiedzi na potrzeby społeczne.
4. Coroczne raportowanie i ocenę zgodności faktycznego postępu z założeniami i celami.

Ewaluacji podlegają standard i dostępność usług oraz stopień i realizacja celów w oparciu o wyznaczone wskaźniki.

Monitorowaniu podlegają wszystkie zadania zawarte w niniejszym Programie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach będące koordynatorem Programu, będzie raportowało rokrocznie działania podczas przedstawiania Radzie Powiatu Gliwickiego corocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach.

STAROSTA GLIWICKI

Waldemar Dombek

WICESTAROSTA GLIWICKI

Ewa Jurczyga

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Gliwicach

KIEROWNIK DZIAŁU REKTOREK

mgr Barbara Tondoska-Kubielus